

# **Domov sociálnych služieb Symbia, Š. Moyzesa 50, 960 01 Zvolen**

## **Koncepcia rozvoja zariadenia / obdobie 2007 – 2012 /**

### **1. AKTUÁLNA SITUÁCIA**

#### **A :v oblasti kvality sociálnych služieb**

Domov sociálnych služieb Symbia vo Zvolene poskytuje služby sociálnej starostlivosti mentálne a telesne postihnutým deťom, mládeži a dospelým . Služby poskytuje formou denného a týždenného pobytu, kapacita zariadenia je 35 miest, z toho 27 v dennom pobyte, 8 v týždennom pobyte. V zariadení pracuje 26 zamestnancov. Súčasťou DSS Symbia je od 1.januára 2004 Regionálne centrum autizmu, ktoré okrem iného poskytuje sociálne poradenstvo, diagnostiku a metodickú pomoc rodičom, zariadeniam sociálnych služieb, školám a škôlkam a iným zariadeniam na území Banskobystrického samosprávneho kraja.

Zariadenie poskytuje služby sociálnej starostlivosti v zmysle par. 20 zákona 195/1998 Z.z. v znení platných noviel, t.j. stravovanie, zaopatrenie a bývanie. V rámci ďalších služieb poskytuje: zdravotnícku rehabilitáciu vrátane canisterapie a hipoterapie, muzikoterapiu, ergoterapiu, rekondično-rehabilitačné pobyty. Každý klient má spracovaný individuálny plán rozvoja . Tri roky nepretržite realizujeme jedinečný projekt Muzikoterpia prostredníctvom afrických bubnov. Zabezpečujeme zdravotnú starostlivosť a podmienky na školské vzdelávanie pre školopovinných klientov . Spolupracujeme s miestnymi inštitúciami na úrovni samosprávy, občianskych združení .

Podľa monitoringu zariadenia z roku 2004 realizovaného Radou pre poradenstvo v sociálnej práci bola kvalita služieb v zariadení hodnotená ako jedna z najlepších.

Využitie kapacity zariadenia v uplynulých 5 rokoch sa blížilo k 100%, t.č. poskytujeme služby pre 37 klientov – teda 2 nad kapacitu. Dopyt po službe mierne prevláda nad možnosťami zariadenia, na poskytnutie služby je v poradovníku čakateľov 12 občanov / 6 na denný, 6 na týždenný pobyt /. Predpokladáme, že tento trend bude dlhodobý, pretože vo Zvolene a celom okrese Zvolen je DSS Symbia jediným zariadením, ktoré poskytuje služby sociálnej starostlivosti deťom a mladým ľuďom.

Osobitné postavenie v DSS Symbia má Regionálne centrum autizmu, ktoré bolo zriadené doplnkom zriaďovacej listiny dňa 1.1.2004. Za dobu svojej činnosti dokázalo svoju opodstatnenosť najmä v oblasti: diagnostiky a diferenciálnej diagnostiky autizmu, poradenstva pre iné ZSS, poradenstva pre rodičov a vypracovania individuálneho programu pre dieťa . Záujem o informácie a špecializované výcviky t.č. presahuje personálne kapacity RCA. RCA poskytuje terénnu sociálnu službu i ambulantnú službu rodinám s autistickým dieťaťom. Tým, že centrum pracuje ako časť zariadenia sociálnych služieb, má nižšie personálne, materiálne, finančné nároky než keby pracovalo ako samostatná inštitúcia.

Rodičia i klienti DSS Symbia vyjadrujú spokojnosť s poskytovanými službami, čo je potešujúce ale zároveň si uvedomujeme, že z ich strany nie je dôvod meniť súčasnú situáciu. Naopak, zariadenie cíti určitú „uzavretosť“ vzhľadom k ostatným obyvateľom. Táto je zapríčinená jednak orientovanosťou služieb na klientov zariadenia, ale aj snahou skvalitňovať jestvujúce služby. Zároveň rastie dopyt po službe – konkrétne po dennom pobyte pre telesne postihnutú mládež a po týždennom pobyte pre autistov.

## Zariadenie sa v práci s klientom riadi filozofiou, ktorá akceptuje:

1. slobodu klienta a možnosť rozhodovať o sebe samom v rámci jeho osobnosti, zároveň so všetkými následkami nevhodných rozhodnutí,
2. tímový prístup ku klientovi,
3. prioritnou pri práci s klientom je jeho potreba vyjadrená klientom príp. odporučená odborníkom, nie to, čo si myslí personál .

Filozofiu si zariadenie definovalo v r. 1997, je orientovaná na klienta, vníma klienta ako osobnosť so všetkými právami a povinnosťami a je aktuálna aj v procese transformácie.

## Aktuálna situácia z hľadiska úrovne poskytovaných služieb a výhľadov do budúcnosti popísaná SWOT analýzou:

<p><b>Silné stránky organizácie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Spokojnosť s doterajšími službami zo strany klientov a ich rodičov, vysoká dôvera klientov a ich rodín</li><li>• Dobré materiálno-technické zabezpečenie</li><li>• Odbornosť a profesionalita - 100% kvalifikovanosť zamestnancov</li><li>• Prístup zamestnancov ku klientom</li><li>• Možnosť a ochota personálu priebežne sa vzdelávať a následne ich schopnosť aplikovať poznatky v praxi</li><li>• Pestrosť aktivít ponúkaných klientovi, čiastočná participácia klienta na výbere aktivít</li><li>• Prvé kroky k otvoreniu ku komunitě , spolupráca s dobrovoľníkmi</li><li>• Spolupráca so školami pri vzdelávaní klientov</li><li>• Skúsenosti s terénnou sociálnou prácou v rámci Regionálneho centra autizmu</li><li>• Poloha zariadenia v širšom centre mesta</li></ul>	<p><b>Slabé stránky organizácie</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Malá možnosť uplatnenia pre samostatnejších klientov / pracovné, voľnočasové aktivity /</li><li>• Nízka zapojenosť klienta a jeho rodiny do rozhodovacích procesov o klientovi</li><li>• málo kontaktov s komunitou, ktoré by viedli k zvýšeniu samostatnosti a pracovnému uplatneniu klienta</li><li>• Klienti a ich rodiny sa vo veľkej miere spoliehajú na aktivity zariadenia a pomoc pri akomkoľvek probléme</li><li>• V prístupe rodičov ale i zamestnancov často pretrvávajú paternalistický postoj voči klientom</li><li>• Klienti zariadenia po ukončení povinnej školskej dochádzky nemajú možnosť pracovného uplatnenia v komunitě alt. Inej sociálnej služby , následne</li><li>• Kapacita zariadenia v budúcnosti nebude postačovať</li></ul>
<p><b>Príležitosti</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Poskytnúť klientom viac príležitostí rozhodovať o sebe samom</li><li>• Pomenovať konkrétne pracovné, kultúrne a voľnočasové príležitosti, ktoré môžu využiť klienti zariadenia</li></ul>	<p><b>Ohrozenia</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Nízka informovanosť verejnosti o potrebách ľudí s postihnutím / zamestnávateľia, kultúrne a iné inštitúcie /</li><li>• Obavy rodín klientov zo straty už fungujúcej kvalitnej sociálnej služby</li></ul>

- Podporiť vznik nových foriem sociálnej služby
- Zmapovať sieť inštitúcií spolupracujúcich pri utváraní príležitostí pre ľudí s postihnutím
- Využiť potenciál zamestnancov inštitúcie na rozšírenie poradenstva
- Pripraviť klientov na samostatný život
- Cielene spolupracovať s miestnou samosprávou – podporované bývanie, chránené dielne a pracoviská

- Medzery v legislatíve v zamestnávaní ľudí s postihnutím
- Nestálosť legislatívy
- Pretrvávajúci paternalizmus v postojoch rodičov, čiastočne u zamestnancov inštitúcie ale najmä u verejnosti voči ľuďom s postihnutím
- Pocit ohrozenia zo strany zamestnancov pri dosahovaní novej kvality sociálnej služby
- Nízky status sociálneho pracovníka v spoločnosti vrátane finančného ohodnotenia

### **B: v oblasti personálneho zabezpečenia:**

V zariadení pracuje 26 zamestnancov, z toho 8 na prevádzkovom úseku a 18 na úseku výchovy a sociálnej práce, zdravotníckom a úseku Regionálneho centra autizmu – teda v priamej práci s klientom. V uplynulých rokoch sme postupne znižovali stav zdravotníckeho personálu a posilňovali sme pozície sociálnych pedagógov a sociálneho pracovníka. Tento postup dnes vnímame ako veľmi predvídavý a bude ukončený očakávanou zmenou legislatívy prijatím zákona o sociálnych službách. Všetci zamestnanci zariadenia sú kvalifikovaní vzhľadom k vykonávanej práci. Prirodzenou súčasťou práce v zariadení je systém priebežného vzdelávania povinný pre každého zamestnanca pracujúceho s klientom.

### **C: v ekonomickej oblasti:**

Zariadenie je rozpočtová organizácia Banskobystrického samosprávneho kraja. Nasledujúca tabuľka uvádza zdroje financovania bežných výdavkov v percentuálnom vyjadrení v rokoch 2003 - 2006 :

	Rok 2003 v %	Rok 2004 v %	Rok 2005 v %	Rok 2006 v %
Podielové dane	93%	94.9%	89.9%	94.5%
Príjmy za služby	6.5%	5%	6.8%	5.4%
Sponzorské	0.5%	0.1%	3.4 %	0.1%

Z prehľadu vyplýva jednoznačná naviazanosť na financovanie od zriaďovateľa. Táto zostáva konštantná aj pri jednorázovom zvýšení zdrojov od sponzorov a nezmení sa ani v r. 2007, kedy sa naplno prejaví zvýšenie úhrad za služby. Vzhľadom na cieľovú skupinu ktorej zariadenie poskytuje sociálnu službu nie je reálny ani príjem z vedľajšieho hospodárstva. Rovnaká situácia je aj v položke kapitálových výdavkov.

### **D: materiálne a priestorové zabezpečenie:**

DSS Symbia poskytuje služby sociálnej starostlivosti v dvoch budovách, ktoré sú majetkom mesta Zvolen. Zariadenie má zmluvu o nájme priestorov bezplatne do r. 2042 preto si myslíme si, že investície do zariadenia sú opodstatnené napriek tomu, že nehnuteľnosti nie sú majetkom BBSK. V rokoch 2003 – 2006 prešla jedna budova rekonštrukciou , ktorej cieľom bolo odstrániť bariéry pre imobilných klientov, vytvoriť štandardné ubytovanie pre klientov v týždennom pobyte a tiež priestor pre Regionálne centrum autizmu. Tieto ciele sa naplnili, napriek tomu budovy budú v budúcnosti vyžadovať ďalšie investície – výmena okien, zateplenie a optimalizácia energetických nákladov. Bude tiež treba doriešiť kúpeľne a toalety v jednej budove, ktoré sú spoločné pre chlapcov i dievčatá a tiež nevyhovujú imobilným klientom .

### **E: v súvislosti so sociálnou politikou mesta Zvolen**

Mesto Zvolen je v sociálnej politike orientované predovšetkým na seniorov – poskytuje opatrovateľskú službu, stravovanie pre seniorov , prevádzkuje kluby dôchodcov a prepravnú službu. Služby pre zdravotne postihnutých chýbajú . V Konceptii sociálnej problematiky mesta Zvolen / [www.zvolen.sk](http://www.zvolen.sk) / mesto deklaruje záujem o vybudovanie DD - DSS a krízového centra pre matky s deťmi , neplánuje zriaďovať chránené alebo podporované bývanie pre zdravotne postihnutých , odľahčovacie služby pre rodiny so zdravotne postihnutým členom . Na území mesta nepracuje žiadna agentúra podporovaného zamestnávania. Mesto akceptuje DSS Symbia ako poskytovateľa sociálnej služby pre deti a mládež so zdravotným postihnutím a necíti potrebu rozširovať tento okruh služieb.

## II. Rozvoj sociálnych služieb v DSS Symbia

### Vízia:

Domov sociálnych služieb Symbia poskytuje služby sociálnej starostlivosti ktoré sú flexibilné a v maximálne možnej miere orientované na klienta. Poskytované služby spĺňajú kritériá kvality podľa osobitných predpisov. Služby sociálnej starostlivosti DSS Symbia poskytuje pobytovou formou / denný a týždenný pobyt/, ambulantnou formou a formou terénnej služby v prirodzenom prostredí klienta. DSS Symbia participuje na príprave ľudí so zdravotným postihnutím na zamestnanie.

Dlhodobé ciele zariadenia:

Vychádzajúc z analýzy súčasného stavu zariadenia, Koncepcie rozvoja sociálnych služieb Banskobystrického samosprávneho kraja, z platnej legislatívy, z návrhov zmien v legislatívnom zabezpečení sociálnych služieb je cieľom zariadenia:

### A: v oblasti kvality sociálnych služieb :

1. DSS Symbia udržiava a v súlade s trendom rozvíja kvalitu sociálnej služby v dennom a týždennom pobyte. Zariadenie je orientované prioritne na sociálnu službu pre klientov s mentálnym a telesným postihnutím , zdravotnícku starostlivosť zabezpečuje prostredníctvom určených subjektov .
2. DSS Symbia poskytuje ambulantnú a terénnu sociálnu službu – poradenstvo rodinám s deťmi so zdravotným postihnutím v kooperácii s inštitúciami rezortu školstva a zdravotníctva
3. DSS Symbia pripravuje klientov na zamestnanie nácvikom vybraných pracovných zručností
4. DSS Symbia má vypracované štandardy kvalitnej sociálnej služby bez ohľadu na účinnosť novej legislatívy / t.j. prijať štandardy ako internú normu zariadenia /
5. DSS Symbia je centrom odbornej pomoci pre ďalších poskytovateľov sociálnych služieb v problematike autizmu

Uvedené ciele v oblasti kvality sociálnych služieb sledujú predovšetkým :

- a/ zvýšiť mieru rozhodovania a samostatnosti a tým aj kvalitu života klientov zariadenia
- b/ zabezpečiť včasnú intervenciu deťom so zdravotným postihnutím v rodinách
- c/ v praxi uplatniť princíp subsidiarity v riešení sociálnej situácie klienta.

Po dosiahnutí cieľov očakávame, že sociálne služby v zariadení budú využívať predovšetkým klienti s ťažkým stupňom postihnutia. Pre klientov s nižšou potrebou podpory bude zariadenie miestom , kde nájdu podmienky na zvýšenie svojej samostatnosti a schopnosti rozhodovať o sebe samom s následnou možnosťou pracovného uplatnenia.

## **B: v ekonomickej a materiálnej oblasti**

1. Myslíme si, že hlavným zdrojom financovania sociálnych služieb zariadenia budú naďalej podielové dane a príjmy od klientov za poskytované služby.
2. Znížiť energetickú náročnosť budov – zateplenie, výmena okien, rekonštrukcia vykurovacieho systému.
3. Rekonštrukcia toaliet

## **C: v oblasti personálneho zabezpečenia:**

1. DSS Symbia má vypracovaný a realizovaný systém priebežného vzdelávania a supervízie zamestnancov.
2. Zamestnanci DSS Symbia sú motivovaní vykonávať svoju prácu kvalitne.
3. Zamestnanci DSS Symbia majú svoj plán osobného rastu.

Na dosiahnutie dlhodobých cieľov bude v krátkodobom plánovaní dôležité stanovovať postupne čiastkové ciele, ktoré budú do značnej miery ovplyvnené pripravovaným zákonom o sociálnych službách.

## **Hlavné nástroje na dosiahnutie cieľov:**

1. Zmapovanie možností a potrieb komunity. Spolupráca s ÚPSVaR v oblasti zamestnanosti. Vytvorenie databázy zamestnávateľov, inštitúcií. Vytvorenie databázy dobrovoľníkov a osobných asistentov pre klientov .
2. Spolupráca s mestom Zvolen – tlak na rozvoj sociálnych služieb , konkrétne zamestnávanie zdravotne postihnutých, chránené bývanie.
3. Vzdelávanie zamestnancov – najmä v oblasti ľudských práv, manažment v oblasti komunitného plánovania. Vzdelávanie realizovať výlučne ako tréningové semináre, nie prednášky. Príprava zamestnancov na inú pracovnú profesiu – konkrétne zdravotného personálu . Príprava klientov – tréning sociálnych zručností, tréning sebaobhajoby. Príprava rodičov.
4. Vypracovať a zaviesť do praxe štandardy najmä v oblasti:
  - kvality sociálnych služieb
  - personálnej
  - pracovných postupov
5. Supervízia organizácie a supervízia jednotlivcov – najmenej 1x ročne.
6. Zvýšenie počtu zamestnancov – 2 sociálni pracovníci /alt. pedagógovia/ pre terénnu a ambulatnú sociálnu službu
7. Príprava a vydanie ďalších metodických materiálov ako pomoc iným ZSS / multimediálne CD a metodické príručky pre oblasť autizmu a ergoterapie, akreditácia MŠ na semináre k problematike autizmu /.

### **III. ZÁVER**

Koncepcia rozvoja DSS Symbia je v súlade s Koncepciou rozvoja sociálnych služieb v Banskobystrickom samosprávnom kraji, nadväzuje na doterajšie výsledky práce zariadenia a zohľadňuje trendy poskytovania sociálnych služieb. Dosiahnutie stanovených cieľov determinujú dva faktory:

- vnútorný , t.j. samotný proces stanovovania čiastkových cieľov a nástrojov pri napĺňaní vízie zariadenia a
- vonkajší , t.j. legislatívna podpora zamestnávania zdravotne postihnutých, účinnosť a obsah zákona o sociálnych službách .

Autori:

PaedDr Jana Izraelová, riaditeľka DSS Symbia

PaedDr. Mária Styková, vedúca výchovy a sociálnej práce

Bc. Andrea Fraňová, vedúca Regionálneho centra autizmu

Zvolen 25.apríl 2007